

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De lamiis et phitonicis mulieribus

Molitoris, Ulrich

[Reutlingen], nicht vor 10. Jan. 1489

An er coitu demonū cum mulieribus patrato possint nascipuer

[urn:nbn:de:bsz:31-296690](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-296690)

et peregrisse concubitum Item in historijs aeturi regis britan-
tante sepius leguntur huiusmodi accidisse. Sigmundus
Quid igitur responderetur ad auctoritatem Cassiani
qui ait. Nullo ergo modo credendum est spirituales natu-
ras cum feminis carnaliter coire posse. Nam si hoc aliquan-
do posset fieri: quomodo nunc vel nunquam vel raro videre-
mus aliquos ex eorum concubitu de mulieribus absque viri-
li semine nasci. cum praesertim constet eas libidinum sordidi-
bus ad modum delectari. quas procul dubio. per semetip-
sas potius quam hominibus exercere mallent Si illud villo mo-
do effici posset. Nec ille. Ulricus Nec auctori-
tas inducit nos ad aliam questionem: an videlicet ex coitu
demonum cum mulieribus parrato possint nasci puer

An ex coitu demonum cum
mulieribus parrato pos-
sint nasci puer.

Cunradus Tritum est sermone proverbum ex hu-
iusmodi concubito filios natos esse. quos vulgus abiectos
nominat. qui etiam alamanico ydeomate Wechselbalg ap-
pellantur: vnde fabularur a quadam Melesina incuba. que
cuidam comiti adhesisse dicitur. pluresque filios ex ea natos
fuisse At vnumqueque huiusmodi filiorum aliquid prodigij
in membris habuisse Illum namque tres oculos. alium den-
tes aprinos contraxisse fama. Sigmundus fabula
hec ab incerto autore orta fidem non facit Cunradus
Apud vincencium in libro historiali. xxi. li. ca. xxx. narratur
quod wortigernus rex consilio inito cum sapientibus quid age-
re deberet ad suum futamen. consilio autem capro iussit conue-
niri artifices. ut ei turrim fortissimam construerent Sed cum
opa eorum tellus absorberet. suavisum regi ut hominem sine pre-
tererit et eius sanguine lapides et ceterum aspergi precepit qui hunc
ceterum stare potuisset. inuenit igitur adolescens cui nomen erat

merlinus . qui cū mīse sua adducitur corā rege . que professā
 est de spirītū in specie hominis illum . concepisse Merlinus
 autem multa obscura reuelauit . multa predixit futura . Ape
 ruit enim sub fundamento esse lacum . sub lacu duos latere
 dracones . quod unū vnus rubens populū britonū . alter
 vero albus . saronū designaret . et quis in conflictu suo alter
 vinceret . predixit . et Aureliū Ambrosiū de iuncto Ben
 gisto et cōbusto wortigerno regnaturum . Ex illa enim hīsto
 ria habes Merlinum ex incubo dyabolum genitum . Item
 et de illo Merlino beatus Augustinus et ceteri doctores
 faciunt mentionem . **Sigmund⁹** Quid igit sentiat
 de Merlino doctores . **Ulric⁹** prope finē tractatus
 latius explicabitur nunc d̄ illa particula incuboz amplius
 progrediamur . **Glosa** ordinaria super sexto capitulo . **Gen:**
 pmo libro . vbi textus ait . gigantes autē erant sup̄ terram in
 diebus illis . post quā enim ingressi sunt filij dei ad filias ho
 minum . illeq; genuerunt isti sunt parentes a seculo et viri isa
 mosi . hec textus . **Glosa** autem de super dicit . Non est incre
 dibile ab hominibus non ab angelis vel quibusdam demoni
 bus . qui mulieribus sunt imp̄ . obicius in eodē homines eē pro
 creatos . quia post diluuiū corpora non solum virorum sed
 et mulierum incredibili magnitudine extiterunt . hec **glosa** .
Sigmund⁹ Admirabilis hec foret **glosa** si dyabol⁹ pos
 set procreare pueros . **Ulricus** Iosephus indeoz no
 bilis princeps . vir vtriq; multarū rerū disertus . quē etiā
 Hieronimus laudibus effert hoc idē super illum passus
 scribens asserit illos ex concubitu spūm incuboz cū mulierib⁹
 patratio natos fuisse . **Lunrad⁹** Adducā etem p̄ pin
 quiores hīstorias . **Sanfridus** anthiofidorus scribit prout
 eundem **Vincētius** in naturali libro tercio recitat . dicens
 quomodo quidam decanus sacerdotum cum sorore ducis
Burgundie regi cīcīlie rogerio desponsata aliquā diū re
 gnū est inhabitans ibi certissime comparit . qd̄ narrabat
 inuenis quidam strenuus . et natandi arte p̄itus circa cre

pusculum noctis lucente luna in mari balneans mulierem
post se negantem per crines apprehendit. tanquam unum ex so-
cis qui eum vellet mergere. eamque alloquens nullum ver-
bum extorquere potuit. operamque pallio in domum eam du-
xit. et tandem in vxorem solenniter accepit. Increpatus alii
quando a socio quodam quod fantasima accepisset. ex pauescens
eripuit gladium imminatus est in conspectu eiusdem mulieris
filium quem ex ea susceperat interfecturum nisi illa loquere-
tur et diceret unde esset. Que ve inquit tibi misero visilem p-
dis vxorem. dum me cogis effari. Tecum essem et tibi bene-
foret si iniunctum mihi silentium tenere permisisses. Nunc autem
deinceps me non videbis et vxor enaquit. Puer autem cre-
uit. et marinum balneum frequentare cepit. Tandem vna
dierum fantastica illa mulier coram multis eundem puerum
in eisdem fluctibus occurrentem rapuit quem si verus fuis-
set mare ad litus expellere debuisset. hec ille. **Sigmundus**
fuit igitur talis puer verus vel fantastus. **Ann-**
radus Ex historia deprehenditur. quod talis puer comedit bi-
bit ambulabat. et multis annis educatus fuit. **Ulricus**
pro quo **Merlino** et hic puer habiti fuerint prope finem enu-
damus. nunc interim ad alias huiusce rei historias pergamus.
Sigmundus quarto libro quem **Vincencius** refert pariter nar-
rat eius verba hec sunt. in coloniensis dyocesis famosum et infa-
ne palladium rem flammis supereminet. quod inuamen nuncupa-
tur. vbi pluribus olim congregatis principibus improni-
so aduenit nauicula. quam tollo alligatam cignus traherat ar-
gentea cathena. Exinde miles iuuis et incognitus omnibus
exiit. Et cignus nauem reduxit. Miles postea vxorem du-
xit et liberos procreauit. Tandem in eodem pallatio residens
et cignum inspiciebat aduentantem cum eadem nauicula et
cathena statim in nauem se recepit et ulterius non com-
paruit. progenies autem eius usque hodie persequitur. hec hemilia
Sigmundus Quamquam huiusmodi historiae autores

graues sint. graue tamen non minus est credere talia facta
 fuisse et si facta. quomodo talia intelligenda veniant. Et tamen
 quia dicis te in sine huiusmodi dubia pro tua capacitate re/
 soluere quantum possis velle. ideo ad vltiorē questionē
 progredior. Videlicet. vtrum **S**trige et malefice possint fu/
 tura predicere et secreta principū cōsilia reuelare. **L**um
 radus. Audimus q̄ **M**erlinus multa futura predixit q̄
 etiam facta sunt prout ex hystorijs deprehendimus. Item
 nonne **B**alaam vt restatur scriptura ariolus fuit. et tamen
 multa futura predixit. Item nonne dyabolus in specie **S**a/
 muelis ad pronocationem phitonice mulieris predixit saul
 et omnem eius familiam in bello casurum qd̄ factum fuit vt
 dicitur Regum primo. cecidit enim **S**aul et **I**onathas fili/
 us eius et familia sua in bello et mortui sunt. **S**igmū
 dus. Nonne futurozū cognitor solus est deus secretorū
 qz̄ inspector qui est prima causa et primus motor omnium.
Ulricus. Est namqz̄. sed nihilominus tamen dyabo/
 lus futura predicere potest. Videm⁹ enim q̄ medici et astro/
 logi et alij sapientiu homines sepe futura prenoscant.
Sigmundus. Quāuis futura predicunt. tamen nō
 est necesse. vt ita eueniant. vnde necessario futura predicen/
 do non concludunt. **U**lricus. Recte arguis colendis
 sine domie princeps qz̄ oīa sunt in potestate dei cui⁹ nemo
 est consiliarius nisi ipse sibi. **S**igmundus. Velle
 enim scire quomodo dyabolus futura predicere pōt. **U**lri/
 cus. Audi verba beati **A**ugustini in decreto posita: in ca/
 pitulo. Sciendum. xxxvi. q. iiij. vbi textus. Sciendum est
 hanc esse naturam demonū vt aerij corporis sensus tereno/
 rum corporū sensum facile precedant celeritate. et propter
 aerij corporis superiorē mobilitatez. non solū curius quo/
 rumlibet hominū vel ferarum. verum etiam volatus auuiz
 incomparabiliter vincunt. quibus duabus rebus quantum
 ad aerium corpus attinet predicti. hoc est acrimonia sensus
 et celeritate motus. multa ante cogitata pronunciant. q̄ ho/
 mines pro sensus terreni tarditate mirentur. Accessit et de

moribus per tam longum tempus. quo eorum vita proten/
ditur rerum longe maior experientia. quā potest hominibus
propter breuitatem vite peruenire. per has efficacias. quas
aerq; corporis natura sortita est non solum multa futura p/
dicunt demones verum etiam multa faciunt. que qm̄ homi/
nes dicere aut facere non possunt: eos dignos quibus serui/
ant. et quibus honores diuinos deferant arbitrantur. insti/
gare maxime viciū curiositatis ppter amorē felicitatis fal/
se atq; terrene. et excellentie temporalis. Nunc quia de diuī/
natione demonum questio est. Primum sciendum est illos
ea plerumq; prenunciare que ipsi facturi sunt Accipiūt em̄
sepe potestatem et morbos immittere et ipsum aerem viciā/
do morbidum reddere et peruersis et amatoribus terrenorū
commodorum malefacta suadere de quorum moribus certi
sunt. qd̄ eis talia suadentibus consensuri sunt Suadentibus
miris et inuisibilibus modis. per illam subtilitatem corpora
hominum non sentientium penetrando. et se cogitationibus
eorum per quedam ymaginaria iussa miscendo. siue vigilan/
tium siue dormientium. Aliquādo autē non nunquā ipsi faci/
unt Sed que naturalibus signis futura prenoscunt. que in
hoim sensū venire non possunt ante predicunt. neq; enim qz
preuidet medicus: qd̄ preuidere nescit. huius artis ignar.
Ideo tñ diuinus habendus est. Quid autē mirum Si quē
admodū ille corporis humani perturbata vel mortificata tem/
perie seu bonas seu malas futuras p̄uidet valitudines. Sic
demones in aeris affectione sibi notas. nobis ignoras futu/
ras preuident tempestates Aliquādo etiam hominum dis/
positiones non solum voce prolatas. verū etiam cogitatioe
cum signis quedam ex animo exprimuntur. in corpore tota
facilitate predicūt: atq; hinc etiam multa futura p̄nunciat
alijs vic; mira q̄ ista disposita ignorarūt Nec Augustinus
Sigmund^o Et igitur ipis credendū Ulric^o
prorsus nō Sigmū^o Quare Ulric^o qm̄ ipsi etiā
demōes qm̄ fallūt et hoies fallūt et scipiūt Sigmū
dus Da exēplū vbi fallūt Ulric^o Legit in legenda

sanctorum Simonis et Jude. quod cum Wardach princeps regis babiloniorum aduersus regem indorum bello decerta-
 re uellet. magos et Ariolos consuluit. ut super euentu belli.
 responsa ab ydolis et demonibus reciperet. ac demones re-
 sponderunt et predixerunt grande bellum futurum fore. et
 ex utraque parte interfici preliantes. Postquam itaque Warda-
 ch hec audiuit in tristitiam incidit. Apostolis autem Simo-
 nis et Jude in risum excitatis. ait dux me timor inuasit: vos
 autem ridetis. Dicunt apostoli cesset timor tuus: nobiscum
 pax intrauit istam prouintiam. hodie intermitte profectio-
 nem. et cras hora tertia uenient. quos premissisti cum lega-
 tis indorum qui pace vestre ad quascunq; conditiones gra-
 tanter consentientes pactum firmissimum stabiliunt. Sic
 mihi modo arioli riserunt dicentes duci. Noli domine homi-
 nibus illis credere mendacibus aduenis et ignotis qui ideo
 aliqua loquuntur ne exploratores teneantur. Illi dum qui nu-
 quam fallunt. dederunt tibi responsum. ut cautus et sollicitus
 sis. quid multa crastino die uenerunt nuncij qui missi fuerant
 et nunciauerunt ita esse prout apostoli dixerunt: Ecce quod
 demones falsi extiterunt. et mendacia predixerunt. et pen-
 dubio ipsi demones. si potuissent. et sciuissent libenter uera
 responsa dedissent. cum illud mendacium. Illidem demoni-
 bus in preiudicium tetendit. Sed quia futura ignorabant.
 ideo se ipsos fefellerunt. Sic itaque habes quod etiam ipsi demo-
 nes met falluntur. Sed istud notandum est. quod cum ipsi de-
 mones dubitant de euentu eorum que predicunt. quid igitur
 faciunt cum dubitant. ait Augustinus in dicto capitulo scien-
 dum. Sed ne inquit apud cultores suos pondus auctorita-
 tis amittant. id agunt ut interpretibus suis signorum suo-
 rum coniectatoribus culpa tribuatur. quando ipsi decepti fue-
 rint vel mentiri. Hec Augustinus. ¶ Sigmundus
 pone exemplum. ¶ Ulricus Legitur de quodam pri-
 cipe qui aduersus romanos pugnare uolens deos suos. id
 est demones et ariolos super uictoria consuluit qui euentum belli
 ignorantes ut tamen aliquid ruderet ne futura ignorare arbitrarerent.

dixerunt romanos te vincere certum habere. potest autem ac-
cusatus ille te varijs modis costruere. ita ut si ipse dixit roma-
nos vicisset consonum responsioni fuisse. Si vero a romanis
victus fuisset responsioni imputari demonibus non potuis-
set. Unde igitur ambigua obscuritate responsa solent dare.
Item sepe etiam pro sua eorum voluntate fallunt. et menda-
cia dicunt. quoniam pleni sunt invidia. et gaudent dum ho-
mines in errorem mittunt. et decipiunt. Unde periculosum
est eisdem credere. quoniam nescit homo. quando ipsi fallu-
tur. vel fallere pro eorum consuetudine nos volunt. Sic ita
quod clementissime princeps habes quando ipsi secreta scire et
futura predicere possunt. Et quod fides in eorum dictis po-
nenda non est. quia in eis non est veritas. ¶ Sigmundus
Satis iam satis dubiorum nostrorum occasione vos hinc
inde allegantes audivimus. nunc nostri propositi mensi-
nem determinationis appetit. quid igitur tu sentias placet
ut detegat. ¶ Utrius Que igitur dubia resoluti cupis

An possint provocare demo-
nes grandines et tonitrua